מ. קולבאק

שירים

פארלאג פון דעם
פאראיין פון די יידישע
ליטעראטן און זשורנ-
נאליסטן אין ווילנע
תר"פ ווילנע 1920

ISBN:0-657-12229-7

00-1184

City Library Association, Springfield, Mass.

Taken by	Due	Taken by	Due

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
National Yiddish Book Center

http://www.archive.org/details/shirim00kulb

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12229

SHIRIM

Moshe Kulbak

Permanent preservation of this book was made possible
by Anita W. Graber
In memory of Julius W. Graber

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Lief D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

מ. קולבאק

שירים

פאַרלאַג פון דעם פאַראיין פון די יידישע
ליטעראַטן און זשורנאַליסטן אין ווילנע

ווילנע - תר״פ

דרוקעריי בר. ראָזענטאַל, רודניצקער 7.

1920

די הילע געצײכנט פון קינסטלער ב. גאָטלער.

MEMORIAL SQ. BR.

892.41
K963s

PERMANENT
DEPOSIT
FROM CITY LIBRARY
Springfield, Mass.

M. KULBAK — Poezje.

Drukarnia Br. Rosental, Wilno, Rudnicka ul. 7.

געזען האָב איך יידישע ווערטער ווי פּייערלעך קליינע,
ווי פּייערלעך קליינע,
זוי פונקען, געצויגן פון פינסטערן אַרץ.
געפילט האָב איך יידישע ווערטער ווי טייבעלעך ריינע.
ווי טייבעלעך ריינע
די טייבעלעך וואָרקען און וואָרקען אין האַרץ...

אונט־בלוי.

דאָ אין שאָטן פאַרבאָרגן
רו איך ביז מאָרגן...
י. ל. פּרץ.

PERMANENT
DEPOSIT
FROM CITY LIBRARY
Springfield, Mass

* * *

ווער גייט אין סאָד אַצינד, ווער גייט?...
ניטאָ דאָס וואָרט, וואָס זאָג׳ דעם סוד פאַרזיגלען,
ניטאָ די האַנט, וואָס זאָל די טיר פאַרריגלען
שטילערהייט...

פליס אַדורך די לאָדן, נאַכט, פון וואַלד און פליין,
עס רוט מיין קאָפּ פאַרבראָכן אויפן טיש,
ס׳איז איצט די גאָרע וועלט אַ ציטעריק געמיש
פון לידער שטילע און באַהאַלטענעם געוויין...

עס בעט דער סאָד אַצינד, עס רינט דער טוי,
עס זינגט דער פאַרבן־קלאַנג פון שוואַרץ און בלוי,
עס שווימט דאָס לעצטע ליד פון מערב־ראַנד,
עס קוועלט דער טרויער נאָכאַנאַנד...

אַ לְבָנָה=נאַכט.

ס׳איז אויסגעלבנהוועט, ווייך אין חשוון אַ נאַכט — —
ווייך, צווישן די זייד=שוואַרצע שוועסטער, אַ ווייסע שלייכט זילבערדיק=זאַכט
אין חשוון אַ נאַכט.
ריין הילכעדיק גליווערט דאָס לאַנד אויף פאַרחלומטע מיילן.
אַ מירמלנער שלאָס. ס׳רינט דאָס בלאַנקעניש מאַט אויף די זיילן.
ס׳שטוינט דער חלל דער קאַלטער, פאַרשלינגענדיק בלאָנדזשענדע קולות.
ס׳רירט זיך אַ ווייכינקער גלעקעלע הויך אין די קופּלען פון תּכלת,
צעגייט זיך אַלץ איינזאַמער, ווייכער און רירט זיי קוים ציטערדיק אָן,
און רירט זיי קוים ציטערדיק אָן:
גלין, גלין, גלאָן.

חשוון ג׳ מינסק.

* * *

אין גאָרטן, ביינאַכט, אונטער בליענדע צווייגן,
אַ האַנט אין אַ האַנט װעלן ביידע מיר זיצן
און שווייגן...

די בלאַסע לבנה פאַרשטילן וועט אונזערע ליידן,
וועט וועבן פון רואיקן זילבער אַ חלום
אויף ביידן.

מיר זיינען פאַרטיילטע, פאַרוואָגלטע טויבן —
לאָמיר זיך טוליען, ווען קיינער באַמערקט ניט,
און גלויבן...

און ווען אין אַ נאַכט וועט פון אונז ווער ניט קומען,—
ניט וויינען, ניט טרויערן זאָל דער פאַרלאָזטער,
נאָר שטומען.

אין גאָרטן דאָרט אונטער די בליענדע צווייגן
זאָל ער די פאַרציטערטע פינגער פאַרברעכן
און שווייגן...

* * *

אפשר זינג איך... ס׳רירט זיך אַ זיידנס אין האַרצן,
ס׳רינט אַ ציטערדיקעס טיף אין בלוט.
ניין... איך ווייס ניט... יאָ... אַ שכינה קומט אין שוואַרצן,
שלייכט אין צימער מיט דעם אָוונט=גלות — —
אפשר זינג איך?!...

כ׳נעם דאָס תהילימל; אין זילבערן געבונדן —
דאַוונען, קערן בלעטלעך... די שעה פון רחמים קומט — — —
עס לעשט די נאַכט, וואָס ס׳האָט דער טאָג געצונדן.
שטילער... עפּעס רירט זיך — — — אָ — אָ — אָ... אַ ניגון ברומט...
אפשר זינג איך!...

* * *

געזאַנגען אומקלאָרע... דיין שטאַר אויג קאָן געפינען
נאָר קאַלטע ווערטער אַיינגעפאַסטע זיכער; —
מיר לייכט דאָס ציטריק וואָרט, ווי פערל=טוי באַגינען,
אויף בלעטער ליכטיקע פון ביכער.

איך האָב געליבט די העלסטע זעל פון פרויען,
(און אפשר האָב איך זי אַליין באַשאַפן?...)
נאָר כ׳האָב איר הייליקייט געמוזט פאַרטרויען
די ריין געשליפענע, געשניצטע טראַפן.

די מירמל=וואָלקנדלעך (אין האַרץ פון דיכטער)
פון היים=לאַנד שווימענדע אין פרעמדע ערטער...
איך בענטש אַייך, וואָגלענדע, איך צינד אַייך ליכטער: —
די קלאָר=קריסטאָלענע, צעשטראַלטע ווערטער...

* * *

װען כ׳האָב פֿאַר זיך דעם לעצטן טויער
צוגעמאַכט,
האָב איך אַוועקגעשיקט דעם שטילן טרויער —
געקלונגען, טיף געקלונגען
האָט די נאַכט.

דער װײַסער פּאַלאַץ פֿונם טויט
װעט שטוינען איינזאַם אין דעם מאָרגנרויט...

באַגינען װעט אַ װאַנדערער אין טאָל
זיך רוען בײַ אַ ברונען...
און פֿרום װעט ציטערן זײַן קול:
אַ פֿרעמדער טרויער
האָט זײַן װידוי־ליד געפֿונען!

דער װײַסער פּאַלאַץ פֿונם טויט
װעט שטוינען איינזאַם אין דעם מאָרגנרויט.

* * *

דער נאַכט=געוועלבּ איז אויסגעגאָסן קאַלט און רונד
דער שטאָט אַרום.
פאַמעלעך בּלוטיקט שטיל און שווער מיין פרישע וואונד,
דאָך בּלייבּ איך שטום.

אַ פרעסטל הילכט. צוזאַמען מיט דעם בּלויען רוים
טרינק איך די קעלט.
און כ׳שווייג פאַרשלאָסן אין די היילן פון מיין טרוים
אין אייגנוועלט...

■ ■ ■

* * *

דאָס רעגענדל טריפט
אַזוי פינקלענדיק=פיין,
גאָט האָט געהייסן
אונז קינדערלעך זיין...
שטילינקע מיין!

פון פרישן און וואַרימן
בערגעלע מיסט
דאָס הענדעלע ווייס
האָט אונז ביידן באַגריסט,
און ס׳האָט אים דאָס ריטשקעלע
איבערגעמישט...

— אַמאָל איז געווען
אַ שעפּסעלע שיין,
אַ שעפּסעלע קליין,
איז עס געווען
אַליין און אַליין...
ס׳איז אמת צי ניין?

„ניין".

— איז עס געווען
אַ ציגעלע קלאָר
מיט גילדערנע גלעקעלעך,
גילדערנע האָר...
„פרישינקע גלעקעלעך
ליב איך ביז גאָר!"...

—עופעלע, ווייסט ניט וואו אויס און וואו אַיין,
גאָט האָט געהייסן
אונז, קינדערלעך זיין...
שטילינקע מיין...

מִנְחָה.

אין דיינע צימערן איז רואיק, שטיל אַזוי, מיין קינד,
דאָס בלוי רינט אויף דער ערד פון אַלע הימלען וואַרים־לינד,
די זון איז היינט פאַרגאַנגען אָן געשרייען. און די טונקעלע געשטאַלטן
אויף די גאַסן — האָט זיך איטלעכער אין הויז, זיין הויז באַהאַלטן.
און איך איינער. און מיין וועג פירט תּמיד דאָך, דו איינציקע צו דיר,
כ׳לייד מיד פון גיפטיק־שטילער פּראַכט, וואָס ווייט פון דיין געשטאַלט אויף מיר.
אויף מיר...
די אומרייפע חלומות צערן אויס דאָס ריינע ליכט פון זעלע,
און כ׳וויל דאָך גאָלדיק גיין אויף שטרעקעס טוי־באַגאָסענע און העלע,
און כ׳וויל דאָך גאָלדיק גיין...
אין די פיר איילן זיין, וואו ס׳לייכט דיין טרויעריקער חן,
דאָס ריין געזאַנג פון דיין געמיט־ליד, בעת עס וועבט זיך, קוים־קוים פילן,
ווען דאָס בלוי ווי איצט זאָל גיסן זיך אין פענסטער, זאָל זינגן שטיל און שטילן
שטיל דעם ווידוי־וויי, וואָס שטראָפט דאָס יונגע האַרץ פאַר זיינע זינד...

אַזוי מײַן קינד,
איך האָב געשוּלדיקטפּיל ניט װיסנדיק, אָ, װאָס איך טו.
איצט װיל איך תּשובה טון און אויסבעטן פאַר זיך אַ ביסל רו,
איצט װיל איך תּשובה טון...
די מנחה־שעה איז נאָענט. עלנט ליגט די װעלט, פאַרלאָזן פון דער זון...
ס'איז בלוי און בלוי. עס שימערט נאָר אין דײַנע צימערן אַ בלאַסע דינע שײַן.
װען ס'עפענען זיך די טויערן פון הימל, זאָל דײַן װײַכע־װײַכע האַנט אין מײַנער זײַן.
מיד פון אומקלאָרע געזאַנגען, לאָמיר שפּינען די אַנטפּלעקונגען פון אויבן,
אײַנדרעמלען און גלויבן, גלויבן, גלויבן...

⊠ ⊠ ⊠

* * *

עלנט ליד, דו זוכסט דיין רו
און ציטערסט ווי אַ מירטנבלאַט;
פון כוואַליע אויס אויף כוואַליע צו
אַ זעגל בלאָנדזשעט מיד און מאַט.

פאַרשטיקטע טרער פון האַרצן טיף
און שטומער האַרבסטיקער געוויין;
אין קריעס אייז אַ שוואַרצע שיף
פאַרפראָרן בלייבט אויף אייביק שטיין.

דאָס בלוט פון וואונדן רינט און רינט;
עך, ווייטיק האַרץ! די יוגנט ווייט...
אין ווערבעס וויינט ביינאַכט דער ווינט
און קלאַפּט אין פענסטער שטילערהייט.

* * *

אַ שטיל געזאַנג אין אָוונט־בלוי... ס׳איז דאָ אַ שעה...
דעמאָלט שווימען בלויע שיפן אין דער וועלט,
דעמאָלט ווערן אויגן לויטער אויסגעהעלט,
און ס׳איז די וועלט פאַראַן און ס׳איז די וועלט ניטאָ.

דעמאָלט פאַלן שטילע ווערטער, שטילע תּפילה־רייד:
ס׳לייכט די זעלע אויסגעלייטערט פון דער טונקלער שייד.
שטיל. עס הייליקט זיך דאָס לעבן ציטריק אומעטום.
פינסטער־מיד אין פרעמדע לענדער גייט אַ מענטש אַרום...

* * *

שטומט, צווייגעלעך, שטומט
אין זילבער=שיין...
דיין אומעט פון די לאָנקעס קומט,
האַרבסט!
אָ! לאָז מיך ביי דיין אויסגיין זיין...

די געלע אויגן מאַכסטו צו
אליין...
עלנט שטאַרבן וויל איך, שטיל, ווי דו,
האַרבסט!
קוים אַ מנין—אַ לוויה—ציט... און שוין...

* * *

ס׳לייכט ליכטיק-לינד דיין זעל אין העלן ווייַ,
ס׳איז ריין דיין קעלעכל ווי שניי, ווי שניי...
דיין אָפּבילד רייניקט אונזער שטילע הויז,
דיין נאָמען שיינט צו מיר און לייזט מיך אויס,
איך בעט דיך, ליבינקע, צו יעדער צייט:
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

מיך רופט דיין זעלע-רו, וואו כ׳שטיי און גיי,
ס׳איז ווייס דיין קעלעכל ווי שניי, ווי שניי...
וואו ביסטו, קינד דו מיינס? דו מוזט דאָך זיין —
דיין חלום הייליקט מיך און שלעפערט איין.
איך גיי אין לעבן אום ביים זייט, ביים זייט...
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

ווער ווייס, וואָס וייט דע, ווינט אין לאָד אַזוי,
ס׳איז וויך דיין קעלעכל ווי שניי, ווי שניי...
עס וועבט אַ ווייסע טויב אַ ליב געוועב
אויף אונזער שטילער הויז, אַוואו איך לעב.
איך זיץ און כ׳רוף צו דיר אין פינסטערקייט:
נאַכסאָל ביסטו, מיין קינד, געפלויגן ווייט?!

* * *

...איך טראָג עס נייס אין יונג געמיט: —
אַ ליכטיק פּנים און אַ ליד...

דאָס ליד, וואָס פליסט אַרויס אָן קלאַנג,
וואָס וועבט פון זיידנס זיין געזאַנג...

אַ קוועלכל עפנט זיך אין זעל
און ס׳פליסט אַ בענקשאַפט ריין און העל:

פאַרוואָס זעט אויס דאָס לעבן טריב?
פאַרוואָס האָב איך דיך, ליבסטע, ליב?

זון=פארגאנג.

דאָ, און אוב, און אויס, און אַיין,
ראָזער, רויטער, ריינער ווייַן,
שיין, שיין, שיין,
איך בין אין שיין אַריין.

פון דער שטילער מערב=וועלט
האָט דאָס רויטנס אויסגעקוועלט,
ווייך און ציטערדיק אַזוי,
אין נשמות אָפּגעשיינט
און אַ הייב געגעבן זיי
מיט דער גאַנצער גרינגער וועלט
און געלאָזן זיך אַוואו — — — —
שווימט דאָס לעבן אויסגעהעלט,
רואיק, רואיקער פון רו,
שווים איך, שווים איך, שוו[illegible] איך מיט
מיט מיין ריין און ראָז געמיט

און איך מורמל עפּעס שטיל,
כ'זינג אַ לידעלע אַזאַ:
טאַ-טאַ-טאַ, טאַ-טאַ-טאַ,
ציל, ציל, ציל — — —

דאָ, און אום, און אויס, און אַיין,
ראָזער, רויטער, ריינער ווײַן,
שיין, שיין, שיין,
איך בין אין שיין אַריין.

שיכורע פארטאגן

*
* *

וועלט!

אין טויזנט פנימער פאַרשטעלט,
איך גיי צו דיר אויף טויזנט וועגן—
וואוהין? איך ווייס ניט וואו...
איך וויל אינגאַנצן דיך פאַר מיינעטוועגן,
איך בין דו!
דער פרישער רוף
פון דיינע זאַפטיק=רויע פליינען
רינט טיף אין מיין געמיט;
איך וויל אַרומנעמען דיין מעכטיק=ווילדן גוף
פון פלאַנצן
און געשטיינען
און פאַלנדיק צעקושן דיינע טריט,
און האָבן דיך אינגאַנצן.

וועלט!

איך גיי אַ שיכּורער דיין גוטס אַנטקעגן,
פון אַלץ זיך אויסגעטאָן,

און הפקרדיק, מיט זיך,
צעשטראַלט, צעהעלט,—
איך גיי אויף דיינע טויזנט וועגן,
דו ביסט איך!
דער שיין פון צייטן
אין קערפּערס שווערע אַ פּאַרפּרעסטער,
ווי אַלטער וויין אין ליימענעם געשיר,
פליייצט קלינגעוודיק פון טיפן און פון ווייטן.
אַ לויטער=ברויזנדער אָרקעסטער,
האָט אויסגעקוועלט
און ברויזט אין מיר.

וועלט!
איך וויל צעגאַנגען זיין אין טיפן ניגון,
פון הויט אוןביינער
אויסגעטאָן,
זיך ציטערדיק צעוויגן —
אַ לויכטנדיקער טאָן,
כאָטש כ׳מעג אַ שטיין פון דיינע שטיינער
אויף אַ בית=עולם ליגן...

יאַנואר 1920.

*
* *

ס׳האָט אויפגעשוימט אין מיר דער אַלטער ווייַן,
פון גרונט ביז גרונט,
עס שפּריצט מיין פרייד, פון טויזנט קוואַלן שטראָמט דער שיין
אַדורכן אויסגעפראַלטן שפּונט...

איך שלינג די מידע וועלט, דעם מענטש מיט האַק און פּאַק,
און מיט זיין גאַל און טויבן־בליק,
כ׳בין זון, כ׳בין טוי. כ׳גיי אום אַ דעמב אין פראַק.
איך ביך דאָס גליק.

דאָס שפראָדלענדע געזאַנג פון ווערן, וועלן זיין
פון מיר האָט אויסגעהעלט;
ס׳האָט אויפגעיוירט אין מיר דער אַלטער ווייַן,
כ׳בין שיכור פון דער וועלט!

* * *

עס זויפט דאָס האַרץ דיין שוואַרצע שיין,
און רייסט זיך ווי אַ וואָלף פון שטייג,
נאָר ס׳איז מיין צונג געליימט פון פיין,
און כ׳שווייג.

איך שווייג... דער פלאַם פאַרשליסט דאָס מויל,
נאָר זיי מיר מוחל פאַר דער שעה,
ווען אין אַ פייערדיקן קנויל
מיר וואַלגערן זיך דאָ.

זיי וויסן! כ׳בין אַ זון פון די,
וואָס צינדן שטעט און בלענדן און פאַרסמען,
וואָס ליבן נאָר דעם אינדערפרי,
און ליבן פלאַמען ...

* * *

איך בין אַרויס אין אדר-פעלד מיט שוואַרצער ערד זיך נערן.
דאָס לעפּלעך גאָלד האָט זיך צעשפּריצט פון טיפן בלוי, ווי פּערלדיקע טרערן,
דער שניי, ווי טיכער וואָלענע, האָט קראַנק געעטעמט אין די קילע טאָלן,
און ס׳האָט דאָס פעלד געמורמלט פון זיין שלאָף און טיפערהייט געקוואָלן...

איך האָב זיך צוגעהערט צום טראָפּן-פאַל מיט אַ פאַרבאָרגנעם ציטער:
עס טוט זיך וואָס אין פרייד. עס שעפּן זאַפט די נאַקעט-פּעטע ריטער;
בעריאָזקעס האָבן עפּעס טיפע גוטס פון זיך אַרויסצוזאָגן;
און שווערע דעמבעס קעכלען זיך: די אַלטע ביינער דאָך דערטראָגן!

רואיק שלעפּערן די גרינע נעסט-שטיבלעך אויף הויכע בוימער,
מיט פויגל-מיסט פאַרפלעקטע... ס׳בלויט. ס׳ווערט גרינגער און געררוימער,
ס׳קוועלט מיט קנאָספּן שיכורע, מיט פייכטער ערד און רויע צווייגן,
ס׳פליעסקעט זיך דאָס פרילינגס-גאָלד אין האַרץ, אַז ס׳גלוסט זיך שווייגן...

*   *
*

וואָס מיר שטאַרבן, ווען מיר שטאַרבן!
ס׳איז אַ שפּריצעניש
פון פאַרבן.
ס׳איז אַ בּייט: —
פרייד אויף קלעמעניש
פון לעבן,
ס׳איז אַ נעמעניש
און געבן
אין דער צייט...

צווישן פעלדער.

באַגינען, אין וועג, צווישן פעלדער.
אַ ביס פון דעם ברייטל — דעם הונגער געזעטיקט.
און ווייטער געאײַלט זיך אין וועג.
כ׳האָב קיינמאָל צו גאָרנישט פאַרשפעטיקט.

גוט, אַזוי גוט איז צו זיין אונטערוועגנס,
אָט גלאַט אין דער וועלט אַריין שפאַנען און שפאַנען
סיי שבת, סיי וואָך צווישן פעלדער און וועגן,
דו ווייסט ניט וואוהין און דו ווייסט ניט פון וואַנען.

און טרעפסטו אַ פויער אַן אַלטינקן ערגעץ,
באַקלאָגסטו זיך אים אויף דעם מזל פון מענטשן:
„טשי טשויעש, מאַנילאַ, זיי עסן כסדר,
און מיר—איך און דו—דאַרפן בענטשן״...

נאָר ס׳ענטפערט דער פויער: „עך, דורען, טי דורען,
וואָס איז ער, דער מענטש?—אַ צעבראָכענער שאַרבן!
זיי פוצן די שטיוול און טראָגן די שניפּסלעך,
נאָר סוף=כל=סוף מוז מען דאָך שטאַרבן״.

„בייקעס, ברודער, בייקעס, —
ענטפער איך שוין מיט התלהבות, —
שעם זיך, כ׳לעבן, בראַט מאַנילע,
הער זיך איין צו דעם אַרומעט
אויף טשיקאַוועס;
ס׳טראַלאַלאַיקען באַלאַלאַיקעס
אין די דערפער אין די שטילע,
דאָך איז עפּעס אַזאַ אומעט!
עך! ס׳איז עפּעס אַזאַ אומעט...

גייסט און גייסט,
פרעג דיך ווען און פרעג דיך וואו,
אַרום דערפער, אַרום שטעט,
און דו ווייסט ניט, און דו ווייסט,
ווער ביסטו און וואָס ביסטו...

אויף דער גרויסער, רויער ערד
פיטערט מען זיך אָט אַזוי,
ווי בהמות און ווי פערד
און מען וואַקסט מיט יעדן טוי...
ס׳טרעפט—מען נעכטיקט אין אַ שייער
סתם אַזוי אויף לייטס באַראָט,
פלוצלונג ווערט דיר עפּעס טייער,

ס'מאַכט ניט אויס,
צי דער טייוול, אָדער דער גאָט.

גייסט אַרויס: —
ס'אַר אַ הייליקער באַגינען!
ראָז און ראָז און מער ניט ראָז
סיי די שוואַרצערד, סיי דאָס גראָז...

פאַלסטו צו צו רויער ערד;
ווערסט פאַרשיכּורט פונם מיסט,
פונם זאַפט, וואָס פליסט
און יערט,
און שרייסט אויס פון גאַנצער ברוסט:
ס'איז אַ וועלט אַזאַ פאַראַן!
און איך, דער נאַר, האָב ניט געוואוסט"...

.1919

* * *

די חַתוּנָה.

(פאָלקסמאָטיוון).

I.

דאָס שטיבל האָט מען אויסגעקאַלכט
און ריין געמאַכט די דילן;
עס קומען באַלד מחותּנתטעס
און קלעזמער וועלן שפּילן.

מיין חתן איז אַ יונגערמאַן
פון גרויס־מדינה פּוילן;
זיין בליק איז הייס, ער ברענט און גליט,
ווי פייער גליט אויף קוילן.

נאָר ער איז יונג אַזוי און בלאַס,
ער קושט מיך שטיל אין שטערן,
ער גלעט מיין האַנט און שמייכלט מיר,
די אויגן גיסן טרערן...

II.

דער טאַטע האָט אַוועקגעשיקט
צום פעטער שמואל=יאָשען;
צום מילנער אויף לוהאַוויער שליאַך,
צו בערלען און צו שאָשען:

זיין טאָכטער איז שוין כלה=מויד —
וואָס ס׳דאַרף זיין, איז געוואָרן!—
זיי זאָלן שפּאַנען גלייך די פערד
און קומען באַלד צו פאָרן.

למען=השם, למען=השם
זאָל קומען פעטער=יאָשע, —
דער חתן איז אַן אויסנאַם=זאַך
און ט׳זאָגן אונז אַ דרשה...

III.

די מאַמע זאָגט: די פורן קומען —
קרובים גוטע געסט,
אין אָנגעפּאַקטע וועגענער
ווי פייגעלעך אין אַ נעסט...

מען טראָגט די טאָרטן, אײַנגעמאַכטס,
די פולע פלעשער ווײַן,
די בראַנפנס, קערב מיט האָב און גוטס,
אין גרויסער שטוב אַרײַן.

IV.

אַיי, כאָדראָם און כאָדראָם
און בים=באָם=בום...
עס טאַנצן די מחותּנתטעס
אַרום און אַרום;
בערל כאַפּט דעם חתנס קיטקע
און ער טאַנצט מיט איר;
באַשע טאַנצט אין קרינאָלינע
סאַמע בײַ דער טיר.
אַיי, לעבעדיק און האָפּערדיק
און לעבעדיק און פרײַ...
אַיי, מען פירט די חתן=כּלה!
אַיי! אַיי! אַיי!

.V

דערלאַנגט אַהער די קאַרפּן־קעפּ,
די שלייען און די הינער־זופּ,
די העלזלעך פון די טשאָלענט־טעפּ,
און חי — געלעבט זאָל זיין !...

מען לעבט נאָר איינמאָל אויף דער וועלט...
אָי, אָרע־צָרָה, קום אַהער,
וואָס האָסטו זיך אַוועקגעשטעלט,
אָט נעם אין מו״ל אַריין !

יויך צו פולע שיסעלעך,
און משקה אויך צו קאַפּעלעך,
צו קאַפּעלעך, צו ביסעלעך,
און נעמט זיך אָן מיט מוט !

וואָס שטייט איר דאָ אין קופּקעלעך !?...
אָט נעמט זיך צו די צימעסלעך,
די קוגלען און די פּופּקעלעך —
און זאָל אונז גיין נאָר גוט !...

.VI

די כלה זיצט אַ פריילעכע
ביים חתנס טיש אַליין...
אָ, כלה=קרוין! וואָס טוסטו, וואָס...
פאַר לייטן איז ניט שיין...

זיי זיצן ווי די טייבעלעך
און ריידן נאָכאַנאַנד...
אָ, כלה=קרוין, מיר זעען דאָך, —
דו גלעטס דעם חתנס האַנט...

אַ לאַנגן לאַנגן סיוון=טאָג
האָט אָפּגעפּאַסט די פּאָר;
דער אייבערשטער זאָל צושיקן
זיי מזלדיקע יאָר...

דער חתן איז אַ שוואַכעס קינד,
איז אומעטיק און בלאַס,
אַ קלייניקייט! אַ בקי זיין
אין פּוסקים און אין ש״ס...

דער אייבערשטער זאָל העלפן זיי,
ווי כ׳ווינטש זיך נאָר אַליין,
מיט קינדער—יידן ערלעכע,
מיט אַלדאָס גוטס—אָמן!

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן.

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן
פון די פרישע מענטשנס וועגן!
די, וואָס וואַקסן שטייפע, רויע,
אונטער דיינע הימלען בלויע,
אַז זיי זאָלן זיך צעבליען
ווייס אין בלומען, ווי אין שנייען,
אַז זיי זאָלן זיך ניט קניען
אין די זאַפטיק־שטאַרקע ווייען...
אויסגעמישט מיט מאָך און באָדן,
זאָלן זיי חי דעמבעס ווערן,
און אין רעגנט אויסגעבאָדן,
פון דער פעטער ערד זיך נערן.

גאָט, גאָט, גיב אַ רעגן
אויף פון שטילע מענטשנס וועגן!
אַז זיי זאָלן גרינג דערלעבן
רו און ליכטיקייט אין שווייגן,
און ווי פייגעלעך אומשוועבן
העל אין זייער הייליק שטייגן...
שטילע, שעמעוודיקע, צאַרטע,
פּונקט ווי גייענדיקע בלומען,
מייד זיי אויס פון בליקן האַרטע,
וואו זיי גייען און זיי קומען...
צאַרטע, שעמעוודיקע, שטילע —
איז דיין וועלט פאַר אָט די טויבן
ווי איין גרויסע שעה פון נעילה,
דיך צו לויבן... דיך צו לויבן...

31–I–1920

לאבירינטן.

עס האָט אַ מענטש...

עס האָט אַ מענטש אין האַרצן=אַש אַ וועלט געפונען: —
אַייזבערג, היילן, נעכט און הייסע זונען.

שטומט. און אויפגעדרייט, די נעכט אין זיינע היילן,
בלאָזט ער שווייגנדיק אויף טליענדיקע קוילן...

און נעכט נאָך נעכט. דאַן בלאָנדזשען טעג מיט זונען,
ווי העלוועבס אויף אַ טונקעלן, הילכיק=פּייכטן ברונען...

פאַרביי, ווי פרעמדס, די טעג פון פרייד פאַרגייען,
אין הייל רוט ס'אָפשיין=ליכט פון ווייטע, קאַלטע שנייען...

דאַן אויף אַייזבערג קריכט דער מענטש, באַשיינט פון ליידן!
(ליידן=שפּראַך איז זעלע=רייד, כאָטש פינסטער קוועלט איר ריידן)...

אַליין דאָרט שטייט ער גרוי, וואו שטורימס טויטע ליגן,
איז מיד=פאַרגליווערט, נָזיר=רואיק און אַנטשוויגן.

* * *

זינגער תכלתדיקע, שטילע הימלען ...
ס׳רינט אַ לויטערקייט פון הויכע צויבערלעכע צימבלען.
אַקאָרדן קלאַנגלאָזע פון גרינגן, קילן אויבן
פליסן העל, ריינצאַפלדיקע, ווי די טויבן,
טויבן אויף דער ערד ...

ערד —
אַ נבלה, אַלט, אין כאַאָס אויסגעקערט ...

דאָס לֶצל.

אין געבלומטע פלודערן, אינם קאָנוס=מיצעלע
פייקל איך אין פייקעלע, כ׳קוליע זיך מיט האַסט...
ניט געלעסטערט! ניט געשפּאַסט!
זעט רבותים, זעט און שטוינט,
ווי אַ לצל לאַכט און וויינט, —
כאַ, כאַ, כאַ,
כאַ, כאַ, כאַ,
איך—דאָס מאָגער פּיצעלע
טראָג אַ זלידנע לאַסט...

איך האָב פיל אַרויסגעלאַכט,
און גאָר ווייניק אויסגעוויינט,
מוז איך איצט אין טיפער נאַכט
פלוידערן, וואָס ניט געמיינט...
טאַנצן, קוליען זיך אַזוי...
ווײ, ווײ, ווײ,
ווײ, ווײ, ווײ,
ווען ס'איז פון גאָט באַשערט
זיין אַ לצל אויף דער ערד...

פייקל, פייקעלע, און שריי,
גרימפל, קלינג און צימבל צו!
ס'איז געווען אַ מענטשל פרײ,
ווייס איך ווען און ווייס איך וואו,
האָט ער אויסגעקערט זיין פעל
און געטאָן אויף זיך אַ שפּיי...
ער וואָלט אויסגעשפּייט זיין זעל
סיי ווי סיי,
סיי ווי סיי,
פייקל, פייקעלע, און שריי!...

שאַט, רבותים, ס'מאַכט ניט אויס:
ס'גריזיעט ווען אין האַרץ אַ מויז,—
נאָר צו אַלדי שוואַרצע יאָר,
דאָס איז נאַרישקייטן בלויז...
איך בין לוסטיקלעך ביז גאָר...
קוקט זיך איין!
קוקט זיך איין!

אָט שטעל איך זיך אויפן קאָפּ,
אָט קריך איך אין דר׳ערד אַריין,
אָט שלינג איך אַ שווערד אַראָפּ
און איך זינג אַרויס אין טאַנץ
גאָר דאָס פינסטערניש צו גאָט...
ס׳איז מיין קערפּערל צו שפּאָט,
כאָטש דאָס נפשל — נאָך גאַנץ
און עס ווייס ניט דאָס און יענץ
אין זיין שלאָף,
אין זיין שלאָף...
עך, פּאַסקודנע וועלט און ׳מענטש
ס׳מוז דאָך נעמען ווען אַ סוף!...

◩ ◩ ◩

הונגער...

כ׳גיי דורך ראָזע אָוונט=פּאַסן,
ס׳וואַרפט די נאַכט שוין שוואַרצע פיילן,
כ׳האָב אַ טרייעם פריינד אַ בלאַסן –
הונגער פירט מיך... הייסט זיך איילן...
ס׳שווינדלען שילדן, הויז און גאַסן,
וויגט זיך, וויגט זיך, הימל=מיילן!...

הונגער, עך, דו דאַרע קליאַטשע,
לייגסט דיין קאָפּ אויף מיר אַנידער,
און אין שוואַרצער עקזאַלטאַציע
טאַנץ איך, שפּרינג איך, כ׳שריי אַ מידער;
פּאַציע! אַציע! מאַריאַנאַציע!
הונגער פייפט אין מיינע גלידער...

כוואַליעס.

פון די אָנהייבן און סופן,
פון אומענדלעכקייט געקומען,
אויף דער ערד=ראָד אָנגעטראָפן
און ווי כוואַליעס צוגעשוואומען...
אָפגעזינדיקט ס׳ביסל יאָרן,
קריכן מיר אַריין אין ארון,
און מיר שווימען שטום אַוועק,
כוואַליעס, צו אַן אַנדער ברעג.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די פאַרבן.
פלוצלונג קלינגען=אָפ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

דורך די צייטן, דורך די דורות
אויסגעקושט שוין אַלע תּורות...
און געוואָרפן זיך אין טענץ
מיט אַ הפקרדיקן ניגון,
פלעכטנדיק די לאָרבער=קרענץ
רונד אַרום די גאָלדנע געטער,
ביז מיר בלייבן טויטע ליגן
אויף די שוואַרצע טהרה=ברעטער.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די · פאַרבן.
פלוצלונג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

פינסטער. די נשמות שטומען...
ס׳טראָגט אונז אום אַ גרויער שטראָם...
און די תּהומען אונטן ברומען...
שפּרינגען מיר פון תּהום צו תּהום,
וואו דער טייוול ווײנט און וואוטיקט,
פירנדיק די שוואַרצע בעלער...
פּלאַצט דאָס האַרץ! עס שרייט און בלוטיקט:
פינסטער, נאָר ווי אין אַ קעלער;
ס׳איז אַ בלינדע וועלט אַנטקעגן,
וואו דאָס האַרץ זאָל אונז ניט פירן,

לויפן זיך צונויף די וועגן
צום בית־עולמ׳ס גרויע טירן.

אָ! מיר לעבן און מיר שטאַרבן,
ווי די טענער אין די פאַרבן.
פלוצלונג קלינגען אָפּ די יאָרן.
נאָכדעם ווייזן מיר זיך ווידער,
יונגע, פרישע, ערשט געבאָרן,
און מיר זינגען נייע לידער.

*   *
*

איצט איז נאָך מיין שטיבל באַהאַנגען מיט אייער
און ס׳גיסט נאָך די שקיעה איר ווײַן אין די שויבן.
אָ, ראָזיקער עלנט! איך שטיי ביי דעם פענסטער
און שיק אין די פעלדער פונאַנדער די טויבן...

עס וועלן דאָך זעגער דערפילן מיין שטיבל,
וואָס שטייט שוין פון לאַנג ביי דער זייט פון די וועגן,
און איינער אַ גרויער וועט זאָגן: אָט לאָמיר
זײַן איינציקן בריקל צום לעבן אָפּזעגן...

דאַן וועל איך דאָך מוזן אַוועק אין די פעלדער,
וואו ס׳ליגט אין די ברעגן אַ טייכל אַ קאַלטער,
און הערן, ווי וועלן צו וועלן דערציילן:
„אָט גייט ער, דער חרובער בחור, דער אַלטער״...

* *
*

גיי איך מיר אַזוי אַרום, אַרום, אַרום,
אַ יאָר, און צוויי, און דריי, און ס׳קאָן זיין מער;
איך קום אַזוי זיך, ניט געבעטן, אומעטום, אומעטום,
און אומעטום איז וויסט און לער...

ס׳איז וויסט און לער,
און אומעטיק,
און נודנע שווער,
ברר!...

PERMANENT
DEPOSIT
FROM CITY LIBRARY
Springfield, Mass.

(פאָלקס־מאָטיוו.)

מיר האָבן, ליבסטע, ביים שפּאַצירן
צוויי עמער ליידיקע באַגעגנט,
צוויי עמער ליידיקע באַגעגנט;
דו האָסט געזאָגט: ס׳וועט וואָס פּאַסירן...

אין שרעק בין איך, מיין טרייסט, געבליבן: —
אַ שוואַרצע קאַץ איז די גאַס איבער,
אַ שוואַרצע קאַץ איז די גאַס איבער,
ווען כ׳האָב דיר פינגערלעך געקליבן.

פאַר וועמען זאָל איך איצט זיך קלאָגן?!
כ׳האָב ניט געקאָנט דיין שטוב געפינען,
כ׳האָב ניט געקאָנט דיין שטוב געפינען,
ווען כ׳האָב מתנות דיר געטראָגן.

מיט וועמען זאָל איך איצט פאַרבלייבן?!
כ׳האָב דיין לוויה אָנגעטראָפן,
כ׳האָב דיין לוויה אָנגעטראָפן,
ווען כ׳בין געגאַנגען תנאים שרייבן.

❖ ❖ ❖

אחד=העם.

אין גרויען ישוב שטייט די שול פון גאָט פאַרלאָזן,
ס׳פאַרוואַקסט דער מאָך די ווענט, דעם פּאָליש און די טירן,
צום עזרת=נשים קרומע, פוילע טרעפּלעך פירן,
די געגנט שטוינט. עס וועלקן גאָלדיק, אומעטיק די גראָזן...

אין שול איז אומקלאָר=ציטערדיק... די עצבות זינגט פאַרבאָרגן...
אַ שטילער מנין אָנגעקומענע פון שטעט און לענדער,
ס׳בעט איטלעכער פאַר זיך, געבויגן אויף זיין שטענדער:
אָ, שומר, ווען נעמט נאַכט אַ סוף? אָ, וועכטער, ווען ווערט מאָרגן?...

עס שלייכט צום עמוד ווער, געזאַלבט פון אַלטן טרויער;
ס׳איז ער, דער העלער, מירמל=קאַלטער דיכטער,
דאָס קינד פון יבנה דאָרשט דאָס ליכט, וואָס גייט פאַרלאָרן...
אַ ווייטער בת=קול רופט און רופט פון אַלט=צעשטערטן מויער — — —
און גרוי און גרויער ווערט. ווייס שימערן די קיטלען און געזיכטער...
און ס׳דאַכט — די ספרים גוסּן אין טונקלקייט פון ארון...

* * *

אונטער דעם פארוויכערטן הימל.

היר זיץ איך...

ג ע ט ע

אין פאבריק.

ווי עס נעמט אויף טאָג נאָר בלאַסן,
ברויזן פינסטערע געזאַנגען;
פעט=באַפּעכטע לעדער=פּאַסן
יאָגן זיך ווי שוואַרצע שלאַנגען...
און ס׳צעזינגען זיך מאַשינען
שטאַרק און טרויעריק צוזאַמען;
שפּריצן פייערדיקע בינען
אין געשריי פון אַרץ און פלאַמען...

רעדער... רעדער... רויך און פונקען...
און אין חושכניש פאַרטרונקען,
הערצער ווערן מיד פאַרלאָשן...
האַמערס ברומען... ס׳גליען גלידער,
ווי פון בראָנזע אויסגעגאָסן...
טיף געבויגענע ביים פייער
אָפּגעחלשט, מיד און מידער,
קנעטן זיי דאָס הייסע אייזן,
און דער פלאַם טרייסט ליב און טייער:
ס׳מוז די זון, די זון זיך ווייזן!

קולטור.

מיך האָבן עלעקטרישע זונען בּאַגאָסן מיט גלי־ווייסע שטראַלן,
כ׳פּאַרנעם, ווי עס סודען זיך דראָטן אויף טויזנטער הילכיקע מיילן,
ס׳רעדט פינסטער אַ לאַנד צו אַ לאַנד,
ביי גרויזאַמע ווילדע וואָקזאַלן —
אַכסניות פון פעלקער, וואָס טראָגן זיך ערגעץ און איילן זיך, איילן...
איך זע זיי די פינסטערע חיות — די לאָקאָמאָטיוון געשפּאַנט,
עס שטראַלן לאַנדשאַפטן אין גאָלדענע, שניי־ריינע, גרינע געמעלן,
אין אייזערנע רייפן — מיט רעלסן פאַרשמידט,
און ס׳ציען זיך צוגן אויף זיי דורך די בּערג און די שטומע טונעלן —
בּאַוועגלעכע קינדער פון בּאַרג־מינים, אַרץ און גראַניט...

דורך געלע מדבריות, דורך קובישע שטעט, דורך די לענדער און לענדער,
עס שלעפן זיך ברוגזע באַנען,
צעוויקלען זיך צאַפּלענדע בענדער
פון מזרח צו מערב, פון דרום צו צפון,
און שלינגען איין מערידיאַנען —
די מענטשישע שלוחים צום סוד פון די סופן...
הע! ס'לייכטן מיר זונען דורך פריזמעס פון שאַרפע קריסטאָלן,
כ'בין דער מענטש. כ'בין דער קיניג פון לענדער, פון שטעט און פון פינף אָקעאַנען,
איך בין דאָס מעטאַלענע ליד, וואָס עס זינגען די באַנען
ביינאַכט, צווישן וועלדער און טאָלן...

* *
*

קריגער! דיין שווערער פאַרברעכן זאָל וואָגלען פון דורות צו דורות...
עס זאָלן די דראָטן אין ווייטסטע מדינות דיין חרפה צעטראָגן,
די שיפן, וואָס בלאָנדזשען אין ים, זאָלן שטום פאַר דער וועלט זיך באַקלאָגן.
קריגער! דיין שווערער פאַרברעכן זאָל וואָגלען פון דורות צו דורות...

אַ ריז אַ פאַרבלוטיקטער טראָגט אונז אַצונד זיינע גילדערנע לוחות!...
איינאיינציקע רוסלאַנד, דו ליכטיקע וויג פאַר באַפרייאונג,
זאָל פאַלן אויף גרויע רואינען דיין שטראַלנדע זון פון באַנייאונג!
אַ ריז אַ פאַרבלוטיקטער טראָגט אונז אַצונד זיינע גילדערנע לוחות!...

וואָס שטוינען די גרויזאַמע שטעט אַזוי שפעט אין דער פינסטער?...
די שטומע באַוואָרער פון גאָט פון דעם נייעם, וואָס שטומען?
זאָל פלאַצן דער אַייזערנער תּהום און אַ ביטערע קללה זאָל ברומען!
וואָס שטוינען די גרויזאַמע שטעט אַזוי שפעט אין דער פינסטער?...

קאָוונע.

די שטאט.

(אַ פּאָעמע).

א.

די שטאָט. מיר האָט אַ ריינער מלאך אָנגעוויזט
אַ העלן טרוים פון שטילן, פינקלענדיגן אָוונט־רויט,
ווען כ׳בין אין שטאָט אַריין ...

ס׳איז העל מיין וועג געווען — ניט טונקלקייט, ניט שיין,
די ראָזע דעמערונג האָט אַיינגעהילט דעם ווייט
און כ׳האָב געהיים געהערט אַ טויבן קול ; —
עס קלינגט די שטאָט אין שווערער שטראָמיגקייט,
עס ברומט די שטיינער־שטים אין יאָך פון שטאָל ...

דאָך האָב איך שטיל געבענטשט מיין יעדן טראָט :
— עס וועט דער טאָג פאַרגיין, און ריינע רו וועט טריפן באַלד
פון פרישן פליין, פון יעדן בלעטעלע אין וואַלד,
און פון דער שטומער גרויזאַם־שווערער שטאָט — — —
און רו בין איך. וועט וועבן זיך רונד מיר דער טרוים
פון אָוונט־ראָז, וואָס פליסט און פון ראָזן הימל־זוים,
און צירט די וואָלקנדלאַך, און ס׳העלט און וועלט
די איינזאַמקייט די ווייכע אויף דער שטילער וועלט,
ביז נאַכט וועט קומען, נאַכט ! און שוואַרצע רו וועט זיין ...
און כ׳בין אין שטאָט אַריין ...

שווער־שווער האָב איך געפילט דעם שטיין, מעטאַל און אַרץ,
דאָס ביסל הימל־בלוי, די ראָגן, שילדן גאָלד און שוואַרץ,
די בריקן, ס׳גרוי און טונקלקייט, דעם סעדער־הויך,
די מענטשן ווייס און ברוינס אין דעם פאַבריקן־רויך,
די גאַסן פול מיט קלאַנג פון טריט, מיט קלאַנג פונם גאַלאָפּ,
און אויגן בלויס און פלאַם און שטראָמיגקייט פון קאָפּ אויף קאָפּ,
און פלוצלונג — כריזאַנטעמען, ציטריג־ווייסע כריזאַנטעמען,
און אַ דאָרפיש קינד מיט פעלד־גערוך אין אירע ברעמען...
קינד מיינס, קינד! ... נאָר ס׳לייכטן אין די פענסטער פייַער־שטיינער,
ס׳פינקלען שפּאָרן, שוואַרצע צעפּ, עס בלאַנקען ציינער,
ס׳וויגט זיך אַ געלעכטער קופּערדיג און וואָגיג־שווער,
אָ, שווער...
און רו בין איך. פאַרשמידט זיך אין אַ קאַלטן רונג די ברוסט
און וועבט אין שטאָט אַ טרוים — וואָס קיינער ט׳ביט געוואוסט —
אַזוי אַ יאָר, צי צוויי, צי אפשר מער..

ב.

שווייגעניש שטיינערנע הענגט אויף די שטיבער. די מויערן ריזיגע קניען
און שלאָפן, ווי קעמלען, צעלייגטע אויף אָפּרו, מיט אָפענע מיילער און וויען.
עס גיסט זיך די שוואַרצמידע נאַכט אין די בוידימער, קוימענס און טרויבן,
און ס'זינגט די לבנה אין איינזאַמער סביבה פון שטערן — די זילבערנע טויבן...
די שטאָט טוט אַ זיפץ...
און די שטילקייט פּאַסט איין אין איר גרינליכן צאָפּ נאָך אַ שוואַרצן רובין,
און פאַלט מיד אין איר זייד־העלן שטול, ווערלכער וויגט זיך אין רוים אַזוי
ציטערדיג־דין...
עס קרעכצעט אָפּ טיפער די שטאָט און איר קרעכץ ווערט מיט ווייַ אויפגעבראַכט——
אָ, וואָס זיפצעט די שטאָט אינדערנאַכט?
אין איר פינסטערניש, טיף אין די קעלערן, שיילט זיך פון שאָלאַכטס אַ שלאַנג,
און איז פייכט אויפגעהאָדעוועט, דרייט ער זיך אונטער די מויערן גליטשעוודיג־לאַנג...
האַלב־נאַכט הייבט ער מידיג דעם גיפטיגן קאָפּ און עס קלינגען די רונגען פון שפּאָס,
אום האַלב־נאַכט זיפצט אָפּ שווערער די שטאָט———

און יאָרן געפילטע מיט זונען, לבנהס אין רולאַנד פאַרגייען,
קומט נאַכט און די אינזיכקייט ציילט די פאַרלאָשענע, גרויע געשרייען,
דער פחד געהיימער קוקט אויס פון די פירהויזן, שויבן וואָס פעלן,
די אומרו די בלינדע קריכט אום ווי אַן אַלט־שוואַרצער הונט באַ די שוועלן...
און אויבן דער מילך־וועג רינט זילבערדיג־לויטער, און בלוי איז זיין וועלונג די קילע
די רואיגקייט פליסט פון אים ציטערדיג־העל, ווי אַ וואָרטלויזע, זינגענדע תפילה...

חצות.
דאָס יתומדיג ווינטעלע ווייט,
דאָס יתומדיג ווינטעלע גייט
אין דער שליחות דער גרינגער פון נאַכט,
מען דער משמור דער ערשטער פאַרגייט...

חצות.
דעם תּכלת=געוועלב חאַשט אַ טוי,
דער תּכלת=געוועלב מישט אויס בּלוי
די שטאָט, וואָס רוט רחבתדיג=שטום
אין איר קאַלכווייסער טורמונג און בוי...

חצות.

עס האָבּן די גלעקער געקלונגען!

און בּראָנזענע יונגען
בּאַפאַלן איז דעמאָלט אַ ווילן
צו שטילן
דעם צאָרן
פון יאָרן,
וואָס זיינען פאַרלאָרן...

און ס'האָבּן די גלעקער געקלונגען!...

אֵי, לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבּערלאָזן די שוואַכע...

די טירן פון ווייט זיינען בּרייט, זיינען פריי.
אונזער וועג איז בּאַהויכט מיט אַ טוי און איז ניי,
לאָמיר צייכנען די טריט — יעדן טראָט מיט אַ שטיין—
לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבּערלאָזן די שוואַכע...

לאָמיר עפ׳נען די טרוימען און שמידן די וואָר,
לאָמיר זוכן דאָס ליכטיגע ליד פאַרן דור,
אפשר היט שוין אַן איינזאַמער זינגער זיין בעט,
אפשר וועבן זיך קלאַנגען פון נייעם געבעט,
אפשר הייבן זיך האַמערס סיי דאָ און סיי דאָרט,
און עס גליט און מען שמידט דאָס באַפליגלטע וואָרט,
לאָמיר קינדער פון שטראָם
און פון נאַכט און פון תהום ...

לאָמיר גיין! לאָמיר גיין!
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע ...
ווען ס׳לעשט זיך דער אָפקלאַנג פון אָדלערס געשריי,
לאָמיר, טרעטנדיג ווייטער, אַ ריי נאָך אַ ריי,
טרינקען מוט פון די בערג, זינגען ס׳ליד פון דער נאַכט
און מיט מוט און מיט וואוט לאָמיר זוכן די שלאַכט
לאָמיר דאָ איבערלאָזן די שוואַכע ...

און ס׳האָבן די גלעקער געקלונגען ...

פון טיפנאַכט געדרונגען,
זיי גייען, זיי גייען,
אין פינסטערע רונגען,
אין אומקלאָרע רייען,
צוזאַמען,
צוזאַמענגעדרייט
האָט זיך ס׳פּאָלק מיטן הייליגן טויט
און ווי צונגען
אין פלאַמען
פאַרלאָרן —
אַן איינגוס געוואָרן — — —
זיך פלוצלונג צעפלאַטערט אין רויט-ברייטע פענער,
זיך פלאַמיג צעשמעטערט,
אַלץ העלישער-העליש צעבלעטערט.
אַלץ שטראַליגער, בלוטנדיג-שענער ...

און ס'האָבן די גלעקער געקלונגען...

עי! נעמט מיך מיט!
זאָל אין פינסטערן גאַנג אויף מיין ל'ויטער געמיט
שווייגן שטום, ציילן פינסטערע טריט
ביי דעם תּהומיג-געזאַנג...
ס'האָט מיין קיזל-שטיין שטאַם
פון די קוואַלן מיט סם
שוין געטרונקען פון לאַנג — — —
איך גיי מיט, מיט מיין העל-נייסטן ליד,
פון מיר הערט זיך די נאַכט,
נאָר מיר לייכט שוין די זון אין געמיט — — —

און עס האָבן די גלעקער געקלונגען...

ס'איז די זון! ס'איז די זון??

עס האָט וואָס זיך צעבלישטשעט, צעפייפט און צעשפריצט ווי אַ פונק-קנויל,
דער רייך-רויטער שלאַנג האָט פון שטאָט-תּהום אַ צי זיך געטאָן
רונד דער ערד-קויל...

ג.

די שוואַרצקייט ראָזט. ס'איז פריש דער צערטליך־יונגער מאָרגנשטערן,
ער טענצלט גרין און טריפט מיט זילבערנע פאַרבאָרג'נע טרערן.
געלייטערט ריין דורך נאַכט האָט זיך די גרויע, אַלטע ערד,
זי דרעמלט, עטעמט גרינגער־גרינגער, טשוכעט זיך און הערט:
די שווערע זון פון טאָג־לאַנד קייקלט זיך און קלינגט מיט רויט.
ס'איז שטיל. דער מאָרגן־משמור שטייט לעם נאַכט־טיר גאָלדיג גרייט,
ער הייבט די שוואַרצע פאָרהאַנגען און מורמלט גליקליך־העל:
די זון איז דאָ! די זון וואַרט אָטאָ־דאָ ביי אונזער שוועל...
די שטעט, ווי געטער אויף דער ערד, פון פינסטער אויסגעלייזט,
אין שווערער איינזאַמקייט, אויף טונק'לע שטרעקעס זוכן טרייסט...
ס'איז גרויס די שעה פאַר דעם באַגין; אין אומרו מיד און מידער
שטוינען שטעט מיט גרויע נאַקנס, קאַלטע בריסט און גלידער...

עס חברט זיך די שטאָלצע זון מיט געטער־שטעט, מיט ברידער...

אין שטאָט. ס'איז אַ פאַרטאָג. מיין שאָטן איז אין נאַכט פאַרבליבן...
איך גיי אין גאַסן און באַשווער, דאָס האַרץ זאָל ס'לעבן ליבן...
דער יחוס־טרוים פאַרלאָשן זיך, וואָס ט'העל די זעל געצונדן,
איצט וויי־הויך ווינטלט, קילנדיג די פרישע, אַלטע וואונדן,
מיר ווינט אין האַרץ די מגילה־שוואַרץ פון דור צו דור געטראָגן,
באַגאָסן פריש מיט טוי, מיט בלוי־געזאַנג פון תחילת־טאָגן...

אָ, היים, מיין היים! איך זוך די שטריק, וואָס פירן צו די גלעקער.
ס׳איז וויסטע קעלט, משיח פעלט — זאָל זיין דער גלאָק דער וועקער...
דער געלער פלאַם פון מעש זאָל שווער אויף אַלע שטעטלאַך ברויזן,
טויבן, קלינגען אין די שויבן, וואו די שכינהס הויזן...
דער וועג איז גרוי. איך שטייג און בלאָנדזיע, פילנדיג דעם טרוים דעם טריבן,
אין וואנדער=גאַנג איז פריש נאָך מיר דאָס גלות=ליד פאַרבליבן.

איך גיי אין גאַסן און באַשווער דאָס הארץ, זאָל ס׳לעבן ליבן...

בין איך אַלט? בין איך יונג?
אָ, מיך האָט שוין באַזיגלט אַ כישופדיג רונג...

ס׳איז באַלאָדן דאָס האַרץ
מיטן טרוים פון דער היים,
מיטן טונקעלן סוד,
און געזאַלבט פונם אייביגן שמאַרץ.
גיי איך טריב
אין דער פינסטערער ראָד,
און מוז לעסטערן אַלץ, וואָס ס׳איז ליב,
כאָטש איך בלוטיג געהיים — — —

ס׳איז אַ וואָגשאָל די זעל!
לעם דער ליכטיגער מיר
וועגט זיך ס׳ליד, וואָס איך שפין,
(עפּעס טונקלס און העל)
און ווער וויים, אָ, ווער וויים, צי כ׳געווין,
צי כ׳פאַרליר...

ס׳בייט אַ וואָך אויס אַ וואָך,
ס׳איילט אַ שעה נאָך אַ שעה,
וואו אַ וועג — דאָרט בין איך,
וואו אַ שטאָט — בין איך דאָ.

כ׳בין מתפלל צו זיך,
ווער פאַרשטייט מיין געבעט?
ס׳איז אַ גרעניץ מיין איך
צווישן וועלדער און שטעט...

בין איך אַלט? בין איך יונג?
אָ, מיך האָט שוין באַזיגלט אַ כישופדיג רונג...
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —
און וואַנדער ביז אָוונט. — — — — —
— — — — — שטיל ווער איך פון בלאָס־שיין געזויבערט,
דער טרויער־געמיש פון די הימלען די גאַסן באַצויבערט,
די ראָזעווע הייליגקייט לייכט אַזוי ריין אין די ברוסטן,
און ס׳דאַכט: ס׳איז דאָס לעבן געריייניגט נאָך גאָר פון אַנוסטן...
איצט ליכטיגע גרינגקייט וואַשט ווייך, ווי אַ באַלזאַם, די גלידער
און ציטערדיג שיינען פאַרשוואומענע זעהונגען ווידער...
וואו טרעפט מען דאָ ווערמען, וואָס זאָל מיך, פאַרבלאָנדזיעטן, פילן,
זאָל זאָגן: איך קען דיך, מיין פריינד, פאַר אַ מענטשן אַ שטילן,
האָסט רו נאָר געלויערט און קיינעם באַשווערט מיט דיין לעבן —
כ׳האָב קיינעם באַשווערט מיט מיין לעבן... ס׳וועט עלנד זיך וועבן
מיין אָטעם־געוועב אויף דער וועלט ביי פאַרריגלטע טירן...
און שפּירונגען שטילע ווי נעפּלען מיין זעל וועלן צירן...

עס שאַריעט אויף נאַכט. שטומע מויערן טיפן זיך איינ׳עט,
איך עפן אַ טיר און פאַרנעם ווי די נאַכט־מלכה טענהט:
— ס׳איז איינזאַם דער מענטש, ווי אַ פויגעלע איינס אין די סעדער,
איר שטימעלע טריפט אין דער פינסטער פאַרגאַנגען, און יעדער
באַבלעטערטער בוים איז אַ גוס פונם פחד געשמאָלצן. —
איך שטייג אויף די טרעפ אין אַ מויער אַן אומעטיג־שטאָלצן.
עס עפנט זיך רואיג אַ טיר אינם אויבערשטן גאָרן,
איך שטעל זיך אין דורכגאַנג און מורמל „גוט נ׳אָוונט״! פאַרלאָרן...

דאָס הויז איז מיד מעבלירט. אין פיינער עלנדקייט צעפאַלן די פּאָרטיערן,
ס׳גליט ווייך אין זייער רויטליכקייט דער שיין פון טונקעלע באַגערן..
אין אַלע צימערן ווייט רואיגקייט, די שטילע זיפצן פון אַ קראַנקן.
און ריינע פרייד פאַרלאָשענע דורך פינקלענדע געטראַנקן... ,
די שטולן עטעמען מיט לינדער בענקשאַפט פון די אָוונט־בלויען,
טריפן מיט אַ דינעם אַראָמאַט פון קערפּערס צערטליכע פון פרויען.
די רוימן פילן נאָך פון קליידער זיידענע דאָס שאָרכן,
אין טיפן ווידערטרום די ווענט פאַרנעמען עס און האָרכן, האָרכן...
עס שלאָפן איין די ברייטע, ברוינע רואיגע בופעטן,
די ווייסע אויוועלאַך, די שטומע מעלאַנכאָליש־שווערע בעטן,
צוויי מיידלאַך שטילע, מיד באַרוטע, טונקעלע געשטאַלטן,
אַן אָפן נייער בוך, און בילדער אויף די ווענט — די טרוימער נאָכן אַלטן...
עס רוט די איינזאַמקייט אין אַלע גלעזער, טוליעט זיך אין ווייכקייט צו די שהעלן
און גיסט די דילן אָפּ מיט ווייכע וועלן...

גוט נ׳אָוונט! די שטילע געשטאַלטן,
וואָס טרוימען אין רואיגע ווינקלען,
און גאַרן אין שאָטן באַהאַלטן,
פאַרטונקלען די זעלעס, וואָס פינקלען...

אַ לויב צו דעם הינטערן לעבן!
צו די, וואָס אין טונקלקייט מיינען
דעם נאַקן און פנים פאַרוועבן
און הערן פון זייט די געוויינען...

געבענטשט זייט, איר שטעטישע בענקער,
(וואָס שווייגן, פון פחד געבויגן)
דאָס בלוטיגע הטמדל פון הענקער
לייכט הייליג אין אייערע אויגן...

אַ לויב צו די יידישע טעכטער,
אַליין, ערגעץ־וואו אין אַ מויער,
באַהאַלטענע איינזאַמע וועכטער
פון טרויער, פון אייביגן טרויער.

איך קום צו אייך פול מיט אָפּקלאַנגען
פון גלעקער, איר זאָלט זיי פאַרגעמען,
פאַרמישט איז דאָס האַרץ מיט געזאַנגען
און כ׳פיל אין זיי אַייערע נעמען:

אָליע און מרים!
מיד־מאַטאָווע, בלאָנדזיענדע טענער...
פאַרפלויגענע איינזאַם פון אונטער די ברוין־רויטע פענער.
דאָס רויט האָט געפּלייצט פון די שטאַנגען אין ברויזנדע פאַלבן,
האָט ביטער פאַרטרונקען די מחנה... אייך, ליבינקע שוואַלבן,
פאַרצאַמט אינם בלוטיג־געוויטער,
די שטים אָפּגענומען...
פליט, פייגעלאַך שוואַכע,
צוזאַמען,
רונד, — שווערע געמיטער,
געזאַלבטע צו ראַכע,
שטומען,
ברומען, ווי פלאַמען...
דאָס האַרץ אָפּגענומען,
די שטים פון די אויגן...
דאָרט אונטער די פענער
פון חצות־נאַכט באַגאָסן,
האָט איר זיך געצויגן
אין ריי מיט פרעמד־פינסטערע מענער,
טיף שווייגנד געשלאָסן.

צוריק און אַרום און פּאַראַדיז — — —
די שוואַרצע נאָר שוואַרצאַפּלען טליען,
און ס'האָט זיך געלאַגערט אַ הויז אויף אַ הויז,
און ס'האָבן די גלעקער געשריען ...

אַליע!
ס'האָט קלינגענדער גינגאָלד באַשווערט דיין געהער,
ס'האָט מילד דיך געפּייניגט די לאַסט פון אַ ליכטיגער טרער,
עס האָט דיר דער אָטעם פון ליליען צערייצט פאָרגעפילן
צו עמיצן וואו צווישן בלומען ...
דאָך האָסטו געלעבט אין די רייען,
ווען ס'האָבן זיך נאַכט-בערג צענומען,
דאָרט אונטער די גלעקער געשרייען ...

דו זיצסט ביי דעם פענסטער,
דער אָוונט דער ציטערדיג-בלויער, דער פאָרכטיג-געבענטשטער
רוט גרינג אין דיר, זינגענדיג אומקלאָרס פון לעבן ...
אָ, איצט איז די שעה פון נשמה, וואָס וויל זיך פאַרגעבן!
די לויטערע רונדקייט פון אָרים פון דיינעם
זינגט שטיל, שטיל, שטיל ... אין אַ ריטם אַ צניעותדיג-פיינעם— — —
מיר זיינען אין וואונדערליך אָוונט-געצעלט, —
די זעאונגען לייכטן און ריינע און איינע נאָך איינע פאַרגייען — — —
באַלד, באַלד — די וועלט גייט אויס, די אַלטע וועלט
אין טיפע ווייען ...

ד.

באַגינען. איך האָב זיך געפּעדערט. די שטאָט רוט אין קלעם.
דער טאָג ווי אַ ראָזעווער זקן הייבט ציטריג זיין ליכטיגע ברעם
און פּינטלט אין טונקלקייט, פינקלענדיג כּישופדיג=פריש ...
עס שמייכלט מיר שלעפריג דאָס בראָנזענע פערדל פון טיש:
גוט מאָרגן!

גוט מאָרגן, גוט יאָר!
איך ליב אים, דעם קאַלטינקן, שוואַרצינקן פערדל, ביז גאָר,
מיין פרייד אויף דער וועלט! אָ, איך ווייס, ווער ס'וועט בענקען נאָך מיר:
דאָס פערדעלע קליינס, די קאָטשערע שטיל ביי דער וואַנט און די קליאַמקע פון טיר...

כ'פאַרלאָז היינט די שטאָט!
ס'איז מיין אורוועג געצווייט, און געציילט איז אַ יעטווידער [illegible].

ס׳ליגן דערפער און שטעט,
און מיד וואַנדער איך צווישן פון פרי־טאָג ביז שפעט...

מיין צימער איז פריש פונם קילן באַגין אָפּגעפרישט,
שטילע רויטליכקייט טריפט. גאָלדיג־בלוי ווערט די לופט אויסגעמישט.
עלנד פיל איך אין צימער, ווי ס׳הילכן די ליידיגע גאַסן...
כ׳פיל טויזנטער־טויזנטער פענסטער. די פליגלען פון נאַכט נעמען בלאַסן...
די שאָטנס—צעזעצט ביי די ווענט — מאַכן ס׳צימערל שטומער,
מיין פּנקעלע דרעמלט אין ווינקל און באָדט זיך אין טונקעלן קומער,
איך זיך ביחידות ביים טיר. אונטן קלינגען שוין שליסלען ביים טויער...
פּאַמעליכן גיי איך פון צימער, ווי כ׳וואָלט זיך געגנבעט פון טרויער...

גאַסן!
שטייגן שטיינערנע פּאַר שטראָמענדיגע מאַסן,
שטומע שטיקער, שטיינער שטומע, שטאַבעס, שטיקער שטאָל און אַייזן
אויפגעטורימט גאָרנדיג אין לענגען, פּירעקן און קרייזן...
ס׳לעבט אין אייך דער צער און ווייַ פון שוואַרצער ערד, וואָס טרויערט,
ס׳איז אין אייך דער גרוי־געשריי פון הערצער־אַרץ פאַרמויערט,
ס׳גליט אין אַייך דער גיפט פון דור, וואָס טריפט אין די געמיטער.
ס׳קלינגט אין אַייך דער גלעקער־קלאַנג פון שטראַליגן געוויטער...

כ׳בין איינער אויפן גאַס אין גאָלדיג־זיידענעם באַגינען!
כ׳הער ווייט־ווייט אַרום די שטרעקעס רחבתדיגע גרינען,
די פעטע, פרישע, וואַרימע און שוואַרצע פליינען
זיי קילן זיך פאַרחלומטע אין וועטער־שטראָם דעם לינדן,
אַראָפּהאַנגען פון בערג שווער־נעפלדיגע שטוינען
און ס׳ריזלען אונטער זיי די יונגע פרילינגס־אינדן.

איך גיי אין דאָרף, וואו אַלטע כאַטעס וועבן
די שטילע פרייד פאַר דעם פאַרטיילטן גייער,
וואָס בלאָנדזיעט גלייך מיט מיר פאַרביי דעם לעבן;
און רופט און שילט און קלאַפּט אין זיין פאַרמאַכטן טויער.

און רופט און שילט און קלאַפּט אין זיין פאַרמאַכטן טויער...

פאַרוואונדערט פרעגן מיך די טויער־וועכטער:
— וואָס איז, דעם וואַנדערער, די נאַכט פאַרלאָפן?
צי דען געפעלט ער ניט די הייסע טעכטער?
צי דען — — — — — — — — — — — —
עס יאָגט מיך חוצפהדיג אַן אַלט געלעכטער.
איך בין פאַרשעמטערהייט פון זיי אַנטלאָפן...
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

וועלדער, וועלדער, גרינע אייביגקייטן!
דאָס מיד־באַשעפענישל קומט
פון שטאָט, אין די באַוואַלדטע ווייטן,
וואו אייער שווייגעניש די גרינע ברומט...
אָ, וועלדער, גרינע אייביגקייטן!
ס'איז שפּעט, אַפּנים, שפּעט!
עס שרייט דער ווירבל־פלאַם פון אָנגעגליטע שטעט,
דריי רוחות רויט און אייזערנע אַדורך די וועגן רייטן,
אַדורכן רויך און רויך, פאַבריקן, גרוי'ס און טעלעגראַפן־דראָטן
און ווילד צעווילדעוועטע שטרייטן
דער פלאַמיג־מענטש, דער שטאָט־שר און דער שטן — —
אָ, וועלדער, וועלט־טיטאַנען!
ס'פאַרטויבן הייזעריגע אייזנבאַנען

די שטילע וועלט ...
ס'איז וויסטע קעלט!
איך לויף געמיין, געליימט און מיד פון שטרייט,
אַליין ...
ס'איז רויטע צייט!
דער טויט=באַגלייטער, רויטער רייטער רייט!

מינסק 7/IV 1919.

ע ר ד.

עס טראָגט דיווירבל=פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

וואוהין?
וואו דאָס פינסטערניש ברענט ווי אַ הייסער רובין,
וואו דאָס שאַפעניש רינט פונם תוהו אין זיין,
וואו ס׳געזאַנג קלינגט אָן קלאַנג און דאָס ליכט לייכט אָן שיין,
וואו די אייביקייט לייכטנדיק שמייכלט אונז העל,
צו דעם לויטערן שוועל!

עס טראָגט די ווירבל=פּאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

פאַרסמאַליעטע ערד פון די קאָסמישע שרפות.
דער פלאַם האָט דעם תוהו=ובוהו צעשמאָלצן,
און ס׳זיינען צעפלויגן פלאַנעטן, ווי גילדערנע עופות.
אין הייסן געיעג, נאָך אַ הימן אַ בלאַנקעוודיק שטאָלצן...
צעשמעטערט אין שטראַליקע גרייסן, האָט פייער געשריען צו פייער,
אין ליכטיקע שטראָמען אַרויס פון די פינסטערע סופן
דורך חושכניש=בערג — שטומע גליעניש=שפייער,
אין גרויען געוויטער פון היציקע יוירנדע שטאָפן.
דאָס גרוי האָט געשטורימט ווי רעדער פון רייטוועגן שווערע,
פאַרבלענדט פון פלאַנעטן=געזאַנג אויף באַלויכטענע מיילן.
אָ, ערד, ביסט פאַרלאָשן אַרויס פון דער זינגענדער ספערע
און היילסט דיינע וואונדן, וואָס טליען אין רויכיקע זיילן...

עס טראָגט די ווירבל=פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

די ערד האָט גערוט
און געהוידעט זיך קוים

אין דעם פינקלענדן שוים
פון פאַרלאָשענעם גלוט.
אָפּגעקילט פונם ווינט,
זיך געוואַרימט אַ זייט
רונד דער שטראַליקער ווייט
און געקייקלט זיך בלינד.
און די גלידער פון קייל,
אויסגעדרייט און צעפּאַלבט,
האָט די ליבע געזאַלבט
מיט אַ ליכטיקן אייל!
האָט איר לייב אויסגעהעלט
מיט אַ הייליקן ווינט,
האָט די ערד זיך צעגרינט
און צעשוואַרצט, און צעגעלט...
און האָט זינגעוודיק-פריש
זיך צעקאָלערט אין רוים
און געהוידעט זיך קוים:
אָ, ווי גוט און ווי גרינג
און ווי ציטערדיק-זיס...
ס'האָט פאַרגעסן די ערד,
אין איר פרייד אויפגעבראַכט —
זי ליגט העלפט אין דער נאַכט
און צום תהום אויסגעקערט...

עס טראָגט די ווירבל-פּאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:

אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

יאָרן, —
שווערע קרענץ פאַרלאָשענע,
איר הענגט, ווי שלאַנגען אויף די שפּיגלענדע פּלאַנעטן,
די שטאָלצע, הייסע כאָרן
טונקלט איר, און פייערדיק צעגאָסענע,
עס ציטערן אַלץ טינקלער די שטראַליקע געבעטן...
און דו, די ערד,
דו בלאָנדשזעסט אויסגעמאַטערט, ווי אַ בלינדער פערד,
אַרומגעשלעפּט יסורימדיק אין הינער-פלעט, —
פאַרקרעציקט, אַלט, און אויף דיין גוף דעם רונדן
פוילן בלאָטערן, צערייצטע טיפע וואונדן, —
שטעט, אַנטשטומטע שטעט...
עס ליגט אין פינסטערניש ביים ברעג פון ערד אַ מענטש אַליין.
ס'איז העל אין אַלע רוימען. ס'זינגט דאָס קאָסמיש הויז.
אַדורך די הימנען בלענדנדע אַ מוטנער שטראָם געוויין
פּלייצט ברויזנדיק דורך ס'ליכטיקייט אין וויסטן תהום אַרויס...
אין פרייד-סימפאָניע — פון דער ערד די טרויעריקע גאַמען — — —
עי! דאָס קערן זיך איבער פאַרכמורעטע ימען,
אינם חשך צערעווען זיך שטעט,
עס ברומט פון די סאָפּענדע קעסלען דער כאַאָס דער גרויער,
עס שרייט פון די פינסטערע הערצער דער שוואַרצער געבעט,
און שרעקעוודיק טוליען זיך מויער צו מויער...
עס קייקלט זיך שווערער דאָס עכאָ פון קרעכצענדע מאַסן —
די צוגעשמידט שטומע טיטאַנען,
(ווי דער פּראָמעטעאוס צום שטינקעוודיק-אַל'ון פּלאַנעט —
אין דער פינסטער צערעווען זיך שטעט...

עי, האַמבורג, לאָנדאָן, קאָפּנהאַגן, —
לידער אויסגעזונגענע פון דיכטער־מאַסן,
אַקאָרדן אייזערנע פון קינסטלער־הענט, וואָס וואַגן,
אין שוואַרצן פערז געבויט, גערייִמט דורך פאַוזן־גאַסן—
איר שפּיגלט זיך, געשפּענסטער, הויך אין די צעשטראַלטע ספערן,
איר פלעקט די העכסטע קלינגעוודיקע פייער־פאַלן,
דאָרט קאָכט דער מוטנער ערד־שטראָם, ברוינע בלוט און טרערן.
העי, אַלטער גאָט, ס'וועט באַלד דיין הויז צעפאַלן...

עס טראָגט די ווירבל־פאַליע אונזער שיף,
אונז טרייבט די דאָרשטיקייט אין טיפסטער טיף,
און צען מאָל אויסגעקערט, מיר וואַגן דאָך,
און זינגען שעמעוודיק פון אונזער בראָך:
אָ, ערד, אָ, ערדעניו, ווער זיינען מיר?
— מאַטראָסן פינסטערע ביי דיר, ביי דיר...

◪ ◪ ◪

אינהאַלט.

זייט:

נעוען האָב איך — — — — — — 3

אָוונט=בלוי.

ווער נייט, אין סאָד — — — — 7
אַ לבנה=נאַכט — — — — — 8
אין גאָרטן ביינאַכט — — — — 9
אפשר זינג איך — — — — 10
נעוואַננען אומקלאָרע — — — — 11
ווען כ'האָב פאַר זיך דעם לעצטן טויער — 12
דער נאַכט=נעוועלב — — — — 14
דאָס רעגענדיג טריפט — — — 15
מנחה — — — — — — 16
עלנט ליד — — — — — 17
אַ שטיל נעזאַנג — — — — — 18
שטומט, צווייגעלעך, שטומט — — 19
ס'לייכט ליכטיק, לינד — — — 20
איך טראָג עס נייס — — — — 21
זון=פאַרגאַנג — — — — — 22

שיכורע פאַרטאָגן.

חעלט — — — — — — 25
ס'האָט אויפגעשווימט — — — — 26
עס זויפט דאָס הארץ — — — 27
איך בין ארוים אין אדר=פעלד — 28
וואָס מיר שטאַרבן — — — — 29
צווישן פעלדער — — — — 30

זייט:

די חתונה. I — — — — 31
„ II — — — — 32
„ III — — — — 33
„ IV — — — — 34
„ V — — — — 35
„ VI — — — — 36
נאָט, גאָט ניב אַ רענן — — — 37

לאַבירינטן.

עס האָט אַ מענטש — — — — 40
זינער תּכלתדיקע — — — — 41
דאָס לצל — — — — — 42
הונגער — — — — — — 43
כוואַליעס — — — — — — 44
איצט איז נאָך מיין שטיבל — — 45
ניי איך מיר אַזוי — — — — 46
מיר האָבן ליבסטע, ביים שפּאַצירן — 47
אחד-העם — — — — — 48

אונטער דעם פאַררויכערטן הימל.

אין פאַבריק — — — — — — 51
קולטור — — — — — — 52
קריגער — — — — — — 53
די שטאָט — — — — — — 54
ערד — — — — — — — 55

ס'איז ארויס פון דרוק דאס

ווייטער=בוך

צום אנדענק פון א. ווייטער

אַרויסגעגעבן פון דעם ווייטער=פאָנד ביים פאַראיין פון
די יידישע ליטעראַטן און זשורנאַליסטן אין ווילנע

מיט פאלגנדן אינהאלט:

בילד פון א. ווייטער; פאַקסימלע פון א. ווייטערס אַ בריוו; בריוו: א) פון א. ווייטער צו מ. עלקין; ב) פון א. ווייטער צו נעמי, ג) פון י. ל. פרץ צו א. ווייטער; בילדער פון ווייטערס וואוינאָרט אין סיביר; עטליכע ווערטער צו די פאַרעפנטליכטע בריוו — מ. עלקין; אַייזיק=מאיר דעוועניסקי (ביאָגראַ=פישע נאָטיצן — ז. רייזען; „חבר אַראָן" — א. י. גאָלדשמידט; פראַגמענטן פון אָפגעריסענע זכרונות — מ. עלקין; איינציגע זכרונות וועגן א. ווייטער מ. ב. שניידער; וועגן א. ווייטער — ד. קאַפלאַנאָוויטש; ווער איז דער שטומער — א. מאָרעווסקי; א. ווייטער - ה. ד. נאָמבערג; ווייטער דער דראַמאַטיקער — ד"ר מיכאל ווייכערט שוויגן — ש. ניגער; ווייטער אויפן טויטנבעט (בילד); ביים קבר פון אַ קדוש — ש. אַנ—סקי; פון א. ווייטערס איבערגעלאָזענע כתבים.

בעלעטריסטיש=קריטישער טייל:

פון תהילים — דוד איינהאָרן; דער טורים אין רוים (אַ וואונדערליכע מעשה) — ש. אַנסקי; מתים=טאַנץ (פראַגמענט פון דער פאָעמע „דער טורים אין בבל") — אַלטער קאַציזנע; די שטאָט — משה קולבאַק; דער רויטער קופערט (דערציילונג) — ה. יבין; וועלטן און שריפות — א. פרידקין; יאָסטע דער שמיד — מ. קולבאַק; רעגינע (פאָעמע) — ז. סעגאַלאָוויטש; די יונגע יידישע ליריק אין אַמעריקע — ש. ניגער; די האָנאָראַר=באַדינגונגען אין דער העברעאישער און יידישער ליטעראַטור און פרעסע — ש. ל. ציטראָן.

הויפטפארקויף אין ווילנער פארלאג פון ב. א. קלעצקין
קליינסטעפן=גאס 23.

אין פאַרלאַג פון די יידישע ליטעראַטן און זשורנאַליסטן ווינען אַרוים פון דרוק:

מ. קולבאק—שירים.

ד. קאפלאנאוויטש-איינזאמע מענטשן

(דערציילונגען און הומאָרעסקעס).

י. בעקער—די גרויסע רוסישע רעוואלוציע

(פון פעברואר ביז אָקטאָבער).

עס גרייטן זיך צום דרוק ווייטערדיקע אויסגאַבן!

הויפטפאַרקויף אין ווילנער פארלאג פון ב. א. קלעצקין
קליינסטעפן-גאַס, 23.

PERMANENT
DEPOSIT
FROM CITY LIBRARY
Springfield, Mass.

THE
CITY LIBRARY
ASSOCIATION
OF
SPRINGFIELD
MASSACHUSETTS
1857

MEMORIAL SQUARE
BRANCH
1914

892.41
K963s

פאראין פון יידישע ליטעראטן
און זשורנאליסטן אין ווילנע

הויפטפאַרקויף אין ווילנער פאַרלאַג פון ב. א. קלעצקין
קליינסטעפן-גאַס 23.

דרוקעריי ברידער ראָזענטאַל, ווילנע, רודניצקער 7.